

MUZEJSKI VJESNIK 7

GLASILO MUZEJA

SJEVEROZAPADNE HRVATSKE

MUZEJSKI VJESNIK

**GLASILO MUZEJSKOG DRUŠTVA SJEVEROZAPADNE
HRVATSKE**

(Čakovec, Čazma, Grabrovnica, Kalinovec, Koprivnica, Križevci,
Trakošćan, Varaždin, Varaždinske Toplice i Virje)

UREDNIŠTVO

Vladimir Kalšan (glavni i odgovorni urednik), Ljubica Ramušćak,
Marina Šimek, Vlado Srimšček, Branimir Šimek (tehnički urednik)
Vladimira Pavić

Muzejski vjesnik izlazi povremeno, a najmanje jednom godišnje.
Rukopise ne honoriramo i ne vraćamo. Časopis solidarno financi-
raju muzeji sjeverozapadne Hrvatske.

NAKLADNIK

Muzej Međimurja — Čakovec

ZA NAKLADNIKA

Vladimir Kalšan

TISAK

TIZ »Zrinski« Čakovec, naklada 800 komada

BROJ 7 — OŽUJAK 1984.

GOD. VII

Za sadržaj priloga odgovaraju autori

SADRŽAJ:

ZAVIČAJNE ZBIRKE

— Franjo Horvatić: Zavičajne muzejske zbirke i problemi kadrova	3
— Zorko Marković: O stanju muzejskih zavičajnih zbirki i problemima u vezi s njima	4
— Marijan Špoljar: Diskusija o muzejskim zbirkama	6
— Martin Matiščin: O osnivanju i djelovanju zavičajnog muzeja Virje	8

MUZEOLOŠKA PITANJA I PROBLEMATIKA

— Dragutin Feletar: Za optimalniju mrežu muzeja u sjeverozap. Hrvatskoj	13
— Ivanka Štager: Stalni postav »Tito Varaždinu — Varaždinu Titu« u Gradskom muzeju Varaždin — Odjelu Muzej narodne revolucije	19
— Dragutin Feletar: Kiparski atelier — radionica i učionica	22
— Jasna Tomičić: Obnova muzeja narodne revolucije	25
— Ljerka Šimunić: Suradnja Gradskog muzeja Varaždin i varaždinske industrije svile, konfekcije i kišobrana	27
— Jasna Tomičić: Stari grad	31
— Marijan Špoljar: U povodu izložbe »Tri situacije«	32
— Miroslav Klemm: O djelovanju galerije »Disk kočnice« u tvornici disk kočnica SOUR »Varteks« u Varaždinu	36
— Željko Tomičić: Međunarodni znanstveni simpozij ranosrednjevjekovne arheologije u Nitri	38

STRUČNI ČLANCI

— Božidar Gerić: Bilješke o rekognosciranju i iskapanjima arheoloških terena u bjelovarskom kraju 1983. godine	45
— Zoran Homen: Pokusno sondiranje na ranosrednjevjekovnoj nekropoli u Popovcu	49
— Zorko Marković: O nekim nejasnim pitanjima kronologije brončanog doba u sjevernoj Hrvatskoj	52
— Željko Tomičić: Sumarni osvrt na rezultate arheoloških istraživanja područja Međimurja u razdoblju od 1972 — 1982. (I)	56
— Marina Šimek: O važnom paleontološkom nalazu nedaleko Ludbrega	65
— Prilog: Metoda gipsanja in situ	72
— Željko Tomičić: Zaštitna arheološka istraživanja u Jurju u Trnju	81
— Željko Tomičić — Josip Vidović: Pokusna arheološka istraživanja naselja Goričan tijekom 1983. godine	84

— Josip Vidović — Željko Tomičić: Arheološka istraživanja u Goričanu 1983. godine	88
— Josip Vidović: Nastavak istraživanja perioda starijeg željeznog doba na lokalitetu Goričan '82	93
— Miroslav Klemm: Nekoliko planova Varaždina iz vlasništva Gradskog muzeja Varaždin	98
— Tomislav Đurić: Zaboravljena gotika Hrvatskog Zagorja — Sv. Jakov na Očuri	107
— Antun Stišćak: O jednom broju logoraša »Danice«	109
— Josip Fluksi: Dalmatinski narodni nakit u fundusu muzeja grada Koprivnice	113
— Josip Fluksi: Naprava za lov jazavaca	121
— Libuše Kašpar: Etnološka bibliografija novinskih članaka	122

VIJESTI

— Zorko Marković: Vrijedna knjiga o spomenicima kulture istočne Hrvatske	131
— Dragutin Feletar: Deveto izdanje Podravskog zbornika	133
— Dragutin Feletar: Monografija o Draganu Gažiju	131
— Dragutin Feletar: Dokumentirano kazivanje o NOB-u	135
— Tomislav Đurić: Prilozi za povijest varaždinskog bankarstva	136
— Vladimira Pavić: Deseti kongres Saveza Društava muzejskih radnika Jugoslavije	137
— Zorko Marković: Sastanak muzealaca Slavonije i sjeverozapadne Hrvatske	137
— Vladimira Pavić: Izbor zaštićene građe iz fundusa MMČ	138
— Željko Tomičić: Afrička lovačka zbirka dr Zdravka Pečara u Muzeju afričke umetnosti u Beogradu	139
— Antun Kozina: Akcije muzeja 1983. godine — Likovne i druge izložbe u Krapini	140
— Ljubica Duić-Jovanović: Osnovan književni klub	144

AKCIJE	147
------------------	-----

rad neprocjenjiv, ali oni nisu u stanju, sami, bez stručne pomoći, postavljenu zbirku stručno obraditi. Muzealci, stručnjaci, često su svojim poslovima u vlastitoj kući preopterećeni ili ih u pojedinim muzejima uopće nema, pa se uzajamno ispomažu, a zbirke su u većini slučajeva udaljene od centralnog muzeja i desetke kilometara, pa i ta činjenica tako reći onemogućava češće kontakte i međusobnu komunikaciju. Ipak, rješavanje problema stručne suradnje muzeja i zavičajnih muzejskih zbirki moramo osigurati što hitnije, jer ćemo u protivnom, mi muzealci, biti zatečeni za koju godinu velikim brojem sakupljenih predmeta, često bez dovoljne dokumentacije, koji će tražiti hitnu muzeološku obradu i zaštitu. Dakle, u pitanju su stručni kadrovi koji su u našim muzejima deficitarni. Većina muzeja posjeduje jednog ili dva kustosa, bez zaštitne radionice, što je neodrživo ako želimo razvijati, unapređivati i osuvremenjivati muzejsku struku u našim općinskim centrima. Mišljenja smo da se taj problem nedostatka muzejskih kadrova, naročito u muzejskim zbirkama, može vrlo brzo riješiti, tako da škola zaposli stručnjaka povjesničara umjetnosti ili koje druge struke, kao predavača s pola radnog vremena, jer često takav stručnjak u školi i nema više nastave iz svog predmeta, već predaje do norme sati svašta, dok bi drugu polovicu radio kao stručni voditelj muzejske zbirke. Na taj bi način dobili direktnu vezu muzej — škola, na čemu odavno radimo bez većeg uspjeha, a također i stručno vodstvo zavičajnih muzejskih zbirki.

Zorko Marković, Muzej grada Koprivnice

O STANJU MUZEJSKIH ZAVIČAJNIH ZBIRKI I PROBLEMIMA U VEZI S NJIMA

Govoreći o stanju i problemima muzejskih zavičajnih zbirki trebamo se podsjetiti da ih možemo podijeliti u nekoliko osnovnih tipova: a) kompleksne muzejske zavičajne zbirke; b) školske, najčešće pretežno etnografske, zbirke; c) specijalizirane zbirke, vrlo često vezane uz tvornice. Kompleksne zbirke najčešće nastaju kao rezultat zalaganja mjesnih zajednica. Stanje muzejskih zbirki izvan pojedinih muzeja i njihova nadzora je, slobodno možemo reći, krajnje kritično, te je potrebno i analizirati sve njihove nedostatke radi spašavanja spomeničkog materijala koji je u njima pohranjen.

Jedan od vrlo velikih problema zavičajnih muzejskih zbirki je njihova problematična trajnost. Obično se, naime, oko njih angažira nekoliko ljudi, nakon kojih se ili više nitko ne brine o zbirci, ili ona postaje pogodno mjesto za otuđivanje, pa i šverc., Budući da u pravilu ovakve zbirke nemaju niti najosnovnijega popisa predmeta, otuđivanje je vrlo jednostavno. Također, takve zbirke nemaju niti pravilnike ili statute, pa se često i ne zna što s građom nakon što se zbirka zatvori.

Svjesni smo činjenice da ni u muzejima s profesionalnim kadrovima nije dovoljno dobro riješen problem sigurnosti materijala (zaštita od krađa, požara i sl.), kao niti njegovoga konzerviranja, ali je taj problem u zavičajnim zbirkama još naglašeniji.

Kako je već ranije naglašeno, veliki nedostatak, možda i najveći u ovakvim zbirkama jest nepostojanje inventarnih knjiga (izuzetno one postoje, kao npr., uz ostalu izuzetno solidnu dokumentaciju, u Zavičajnoj muzejskoj zbirci u Virju, što smo upravo prije ovoga sastanka imali prilike vidjeti) ili barem najosnovnijih inventarnih popisa, koji bi također mnogo pomogli. U ovakvim zbirkama najbolje bi bilo da osnivači prilikom poklanjanja ili otkupa građe ujedno popisuju predmete i podatke o njima. To je veliki posao, ali i zbirke se ne stvaraju preko noći, nego godinama, pa se taj posao može usputno napraviti, tim više što u pravilu kasnije vrlo malo povećavaju fond građe.

Da bi se stvorila nekakva garancija da će zbirka opstati nužno je potrebno zaposliti barem jednoga profesionalca, koji bi, u suradnji s najbližim muzejima, na najbolji način nastojao evidentirati predmete, determinirati ih, izlagati i konzervirati, a ujedno bio i garancija da neće nestati zbirka.

Morali bismo se osvrnuti posebno i na problem školskih zbirki. Kao i kod ostalih, i ovdje je posebno naglašen problem mogućnosti otuđivanja, u što smo se čak imali prilike uvjeriti na nekim primjerima. Osim toga, postoji još jedan veliki problem, ako su zbirke u gradu gdje postoji još jedan muzej: stvara se opasnost od udaljavanja djece od muzejskih ustanova i, kasnije, propuštanja stvaranja navike posjećivanja i korištenja muzejskih ustanova. U selima takve zbirke mogu imati pozitivno djelovanje ili barem pozitivnije od onih u gradu. Najzad, školske zbirke pretvaraju se u konkurenciju muzejima koji rade na tome terenu. Jer, moramo priznati, učenik će radije materijal odnijeti nastavniku nego kustosu. Možda je tomu djelomična protuteža nastava zavičajne povijesti koja se djelom izvodi u muzejima, ali to je ipak nerazmjerno utjecaju nastavnika. Zavičajne školske muzejske zbirke mogle bi prikupljati mož-

da građu koja se ne prikuplja u muzejima na tome terenu ili usmene zapise i sl.

Na kraju, mora se podvući da pravni status ovakvih zbirki uopće nije riješen, što je ovdje već spomenuto. Novi Zakon o zaštiti spomenika kulture morao bi posvetiti dužnu pažnju ovome fenomenu i riješiti barem neke od najkрупnijih problema koji su stvoreni otvaranjem zavičajnih muzejskih zbirki, uključujući također i problem odnosa između postojećih muzeja i samostalnih zbirki.

—————

Marijan Špoljar, Muzej grada Koprivnice

DISKUSIJA O MUZEJSKIM ZBIRKAMA

Kada raspravljamo o muzejskim zbirkama obično ih svodimo pod zajednički nazivnik ne uočavajući da između njih postoje značajne razlike — po veličini i bogatstvu zbirke, po predmetu interesa, po pravnoj regulaciji, po organizacijskom karakteru i drugome. Budući da te razlike nisu samo formalne naravi nego određuju i status zbirke, model djelovanja i metodologiju rada potrebno je ovdje, barem okvirno, naznačiti nekoliko tipova tih zbirki. Time ne pretendiramo ka inventarizaciji niti klasifikaciji već naznačivanju bitnih razlika kako bi se iz toga moglo determinirati njihovo trajnije i smislenije uključivanje u kulturnu politiku nekoga kraja.

Školske zbirke, ukoliko nisu čisto »dekorativnog« karakteru, mogu predstavljati značajni muzeološki zahvat. Široki teren koji se uz pomoć učenika može zahvatiti potencijalna je šansa za raznolika saznanja. Osim aktiviranja skupljačkog poriva u djece i širenja saznanja o muzejskom predmetu, osnivanje školske zbirke znači i reinkarnaciju one uloge kulturno-prosvjetnog činioca koju je škola nekada imala. Nažalost, pragmatizirana škola, u cjelini, niti ostvaruje tu ulogu niti su joj materijalni i drugi preduvjeti (entuzijazam u prvom redu) takvi da može postati nosilac šire kulturne akcije. Mada je njezina prestižna uloga danas najmanje bazirana na prosvjetiteljskom tipu te akcije čini se da neki elementi prosvjetiteljstva, dakako, prilagođeni izmjenjenim društvenim odnosima, ne bi predstavljali anakronizam.